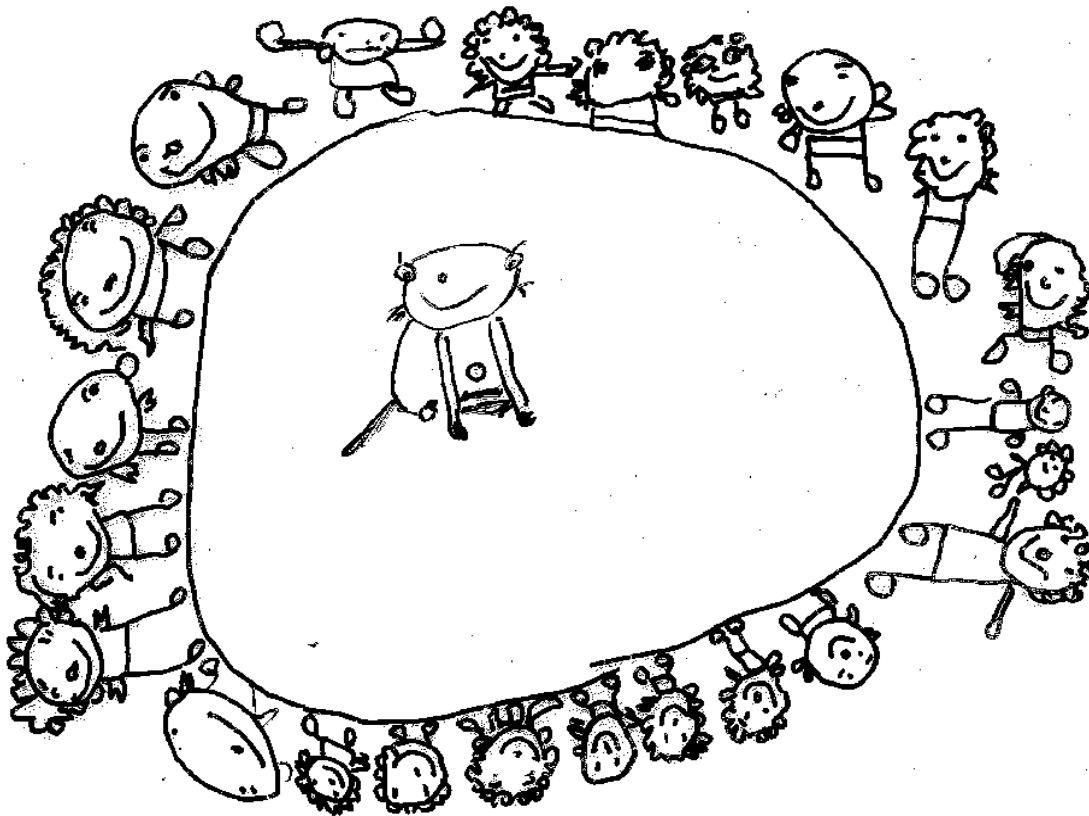

Pædagogisk Læreplan

Dagtilbud Mariager

Regnbuen

Rabalderstræde

Pædagogiske grundprincipper

Barnet skal opleve at være til nytte – ”Børnearbejde” & rigtige opgaver

Barneperspektiv

Børn kan alt, det vi tror på, de kan

Barnesyn

Vis børn verden

Dannelse

Børn ved noget om verden - brug den viden

Barneperspektiv, Pædagogiske læringsmiljøer

Børn erfarer verden gennem leg

Leg

Proces før produkt

Læringssyn

Børn har ret til en ven

Børnefællesskaber

Rummet er den tredje pædagog

Læringsmiljøer, inde, æstetisk læringsmiljøer

Barnet bor i familien

Forældresamarbejde, børn i udsatte positioner

I kan, Vi kan, Sammen kan vi!

Forældresamarbejde

Sammen kan vi mest

Sammenhæng og brobygning

Det er byens børn - ikke institutionens børn

Læringsmiljøer, omverdenen, lokalsamfundet

Børn gør voksne kloge

Dokumentation og evaluerings kultur

- Og meget mere som ikke står her

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning og baggrund

Den styrkede pædagogiske læreplan

1. Barnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg
4. Læringssyn
5. Børnefællesskaber
6. Pædagogisk læringsmiljø
7. Forældresamarbejde
8. Børn i udsatte positioner
9. Sammenhæng i forhold til skolestart

Øvrige temaer

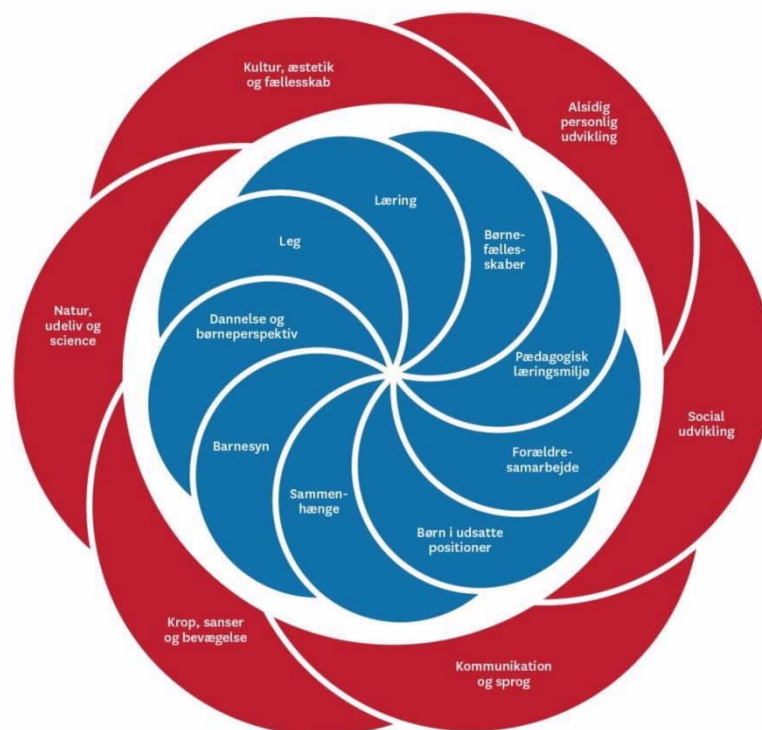
10. Inddragelse af lokalsamfundet
11. Pædagogisk dokumentation – Evaluering
12. Hvis du vil vide mere....

Læreplanstemaer

Alsidig Personlig udvikling
Social udvikling
Kommunikation og Sprog
Krop, sanser og bevægelse
Natur, udeliv og science
Kultur, æstetik og fællesskab

INDLEDNING

Den pædagogiske læreplan for Dagtilbud Mariager er udarbejdet i et samarbejde mellem det pædagogiske personale, de pædagogiske fyrtårne og ledelsen. Læreplanen er et udtryk for den pædagogiske tilgang og praksis vi har, men den er samtidigt et ledelsesredskab som holder os fast på den standard vi ønsker at have. Læreplanen er et udgangspunkt for fortsat udvikling i samspil med det pædagogiske landskab omkring os. Derfor betragter vi læreplanen som et dynamisk dokument, som er til diskussion og revidering i takt med f.eks. ny forskning, ændret praksis eller vilkår. De pædagogiske læreplaner skal være med til at skabe børn, der føler sig som hele børn med mange stærke sider. Børn, der er i stand til at tage vare på sig selv, på andre og som kan tage del i sociale sammenhænge. Børn som er klar, deltagende og har lyst til at lære.

Her kan du en kort video med introduktion til den styrkede pædagogiske læreplan som henvender sig til forældre:

<https://www.youtube.com/watch?v=N3EcNUkl6qc>

BØRNESYN

DAGTILBUD-MARIAGER

Børn kan alt, det vi tror på, de kan

Et barn er et individ, som har værdi i sig selv.

Børn er kompetente – de kan alt det, vi tror på, de kan.

Børn er eksperter i deres eget liv, og har en ligeværdig stemme i forhold til udfoldelsen af det.

En vigtig del af det ligeværd er baseret på, at de bliver hørt og taget alvorligt.

Børn overrasker ofte med, hvor meget de kan, mener og forstår. Vi skal være nysgerrige på deres verden.

Alle børn er unikke. De er forskellige både som individer og på baggrund af deres aktuelle livsvilkår.

Børn udvikler sig i forskellige tempi, og har krav på at blive set, som de individer de er.

I den pædagogiske praksis betyder det, at alle relationer skal være baseret på ligeværd og anerkendelse.

Børnene skal støttes i udviklingen af sig selv og opleve sig selv som en vigtig del af fællesskabet og opleve, at deres evner kan bruges og udvikles i samspil med andre.

Barnet skal mødes med positive forventninger, og opleve at være til nytte og have betydning.

Den pædagogiske opgave ligger i, at vi ser børnene og deres kompetencer, og støtter dem i at være dem de er, og udfolde deres potentiale, så andre kan se det.

Når barnet oplever at have betydning, styrker det barnets selvværd, og motiverer barnet til aktiv deltagelse. Det er en vigtig pædagogisk grundpille, som understøtter alle andre områder i børnenes muligheder for udvikling, læring og trivsel.

Vis børn verden

For os handler dannelse om at bringe børn til "steder" og oplevelser som giver muligheder for at få værdifulde erfaringer.

Dannelse sker i frihed, gennem en proces, hvor barnet har mulighed for at være aktivt deltagende.

Den pædagogiske opgave består i at understøtte børnenes udvikling, læring og trivsel. Det gøres ved at vise dem verden på en måde, hvor der er balance mellem tilegnelse af færdigheder, det at drage nye erfaringer, og skabe forståelse for den kultur og de normer, der er omkring dem.

I pædagogisk praksis kalder vi det "at vise børn verden". Personalet skal aktivt sætte fokus på den værdifulde læring i dagligdagen og planlægge, hvordan børn bedst kommer til udtryk og drager nye erfaringer. Gennem dialog og aktiviteter får børnene nye forpligtende perspektiver på deres verden, som omsættes i nye forandrede handlinger.

Dannelse sker som refleksion i barnet. Den måde vi møder barnet på, ved at give muligheder eller sætte begrænsninger, påvirker den måde barnet oplever sig selv i forhold til omverdenen.

Den demokratiske dannelse er vigtig for barnet, da den understøtter en bred vifte af pædagogiske aspekter. Barnet skal opleve, at dets stemme har en betydning på ligefod med andre og børn skal inddrages, så de kan tage stilling, ytre sig og få indflydelse på deres dagligdag.

Dannelse og identitetsdannelse er to sider af samme mønt. Barnets identitet skabes ikke af, *hvem* det er, men af *hvordan* det er.

Personalet har en vigtig rolle i dannelsesprocesserne ved at være rollemodeller, bidrage til positive definitioner af børnene og ved at give mening til deres verden gennem dialogen.

Børn ved noget om verden - brug den viden

Børn ved mest om det at være barn.

Børn udtrykker sig gennem kropssprog, verbalt sprog og deres reaktioner og handlinger.

Børneperspektivet er et udtryk for de voksnes bestræbelse på at forstå barnets virkelighed ud fra tolkning af barnets udsagn og adfærd, fra barnets eget perspektiv.

Børneperspektivet handler om, at personalet har faglige og empatiske evner til at sætte sig i barnets sted, og forstå og inddrage deres virkelighed i dagligdagens aktiviteter.

Børneperspektivet på det pædagogiske arbejde fremmer børnenes muligheder for inddragelse og udvikling af deres demokratiske erfaringer.

Når børnene oplever, at deres mening bliver hørt og fundet interessant, øver de sig i at være aktive i forhold til at træffe valg, og tage stilling på egne vegne og for det fællesskab de indgår i.

I pædagogisk praksis betyder det, at vi inddrager børnenes perspektiver på verden i vores læringsmiljøer. Vi arbejder aktivt med at udforske børnenes egen oplevelse af deres trivsel og læring. Vi iagttager, lytter og spørger ind til børnene og vi er forpligtiget til at bruge den viden vi får fra dem.

Børn erfarer verden gennem leg

Legen er børnenes fuldstændigt naturlige måde at blive dannet som mennesker.

Legen er et vigtigt element, til bearbejdning af de oplevelser børn møder gennem aktiviteter, rutiner og deres liv generelt.

Legen er den vigtigste kilde til automatisering af læring for børn. Gennem legen får barnet mulighed for at erfare verden i samspil med andre, og eksperimenterer på egen hånd. Legen er et omdrejningspunkt for venskaber og relationsdannelse.

Legen er umiddelbar for barnet.

I legen skal man selv finde på, man skal finde løsninger, forhandle og gå på kompromis.

Legen hjælper børnene med at finde deres egne grænser. Når de leger, får plads og lov til det, så er det med til at forme vigtige sociale og personlige kompetencer. Legens betydning kan ikke undervurderes! Hvis vi er mere styrende over for børnene, så giver det mindre rum til selv at lege, udforske og skabe grobund for læring.

Vi kalder det legepædagogik*. Barnet oplever og udveksler erfaringer om verden gennem legen.

I pædagogisk praksis betyder det, at facilitering af leg er vigtig. Det kan være gennem de muligheder vi stiller til rådighed i det fysiske miljø, men også at voksne har en opmærksomhed på, hvordan børnene støttes i at komme ind og ud af leg og udvikler og fastholdes i en leg på en positiv måde.

Vi værner om legen, og det er væsentligt, at legen ikke forstyrres unødigt.

Lege kan fastholdes, udfordres og udbygges ligesom andre aktiviteter i dagligdagen. Lege må gerne fylde noget og være synlig.

Legen kan både udspringe fra børnene eller motiveres af en voksen.

De mindstes leg har en væsentlig anderledes karakter end de ældstes. Nogle lege er baseret på fantasi og bor i et hjørne af stuen, andre lege kræver plads og store armsving. Der skal skabes plads til alle typer leg.

Børn lærer med kroppen, og plads og rum til legen og dens forskellige karakterer er afgørende. Fra de små børn som smager og rører ved alt, til de store børn som tumler rundt og mærker suset af farten på en cykel.

Børnene skal have mulighed for at sanse verden på det niveau de er.

***Se bagerst i dokumentet for Søren Schmidts rutine- aktivitets- og legepædagogik**

Proces før produkt

Vi forstår læringsbegrebet i et systemisk perspektiv. Her er læring forandringer. Forandringer bygger på nye erkendelser og erkendelser kommer gennem nye erfaringer.

Børn ved noget om verden! De danner selv hypoteser om, hvordan verden fungerer ud fra deres nuværende erfaringer.

Når vi vil give børn nye erfaringer, har vi brug for at vide noget om deres hypoteser om verden.

Læring har en samtidighed, på den måde at kognitiv og sociallæring går hånd i hånd. Aktiviteter kan på den måde rumme flere forskellige lag, og det er pædagogens opgave, at fremtøne den læring barnet eller gruppen skal hæfte sig ved. Det kan være gennem dokumentation og formidling sammen med børnene.

Læring er dynamisk, og derfor kan der opstå uventet læring som gribes i nu'et.

Læring sker både ved at modtage indtryk og ved at give udtryk. Når børn formidler deres viden til andre, forankres læringen yderligere. Derfor er børnene selv vigtige i formidling af indtryk og viden til andre børn. Det er de voksnes opgave at bringe børnenes viden i spil, og udfordre børnene, så de opnår nye erkendelser.

I pædagogisk praksis handler det om, at have blikke rettet mod en afkodning af, hvilken læring et barn eller en børnegruppe kan tilegne sig i en given situation.

Vi bruger børnenes hypoteser om verden som en "knagerække" til at behæfte nye erfaringer i nærmeste udviklingszone.

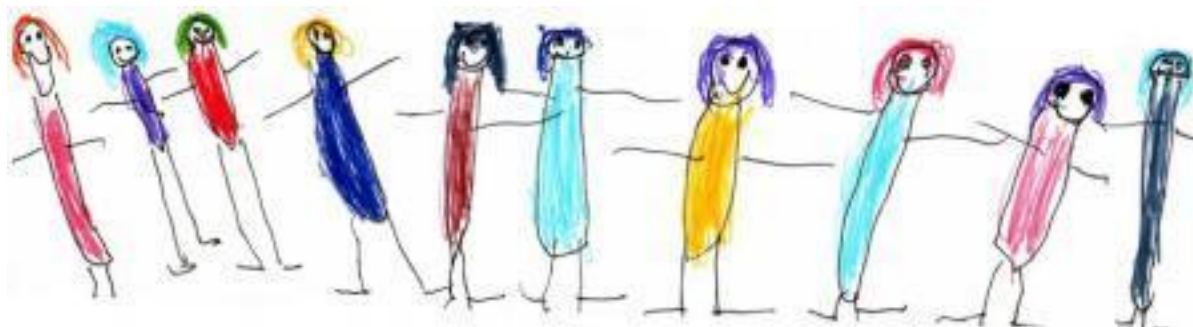
Vi udfordrer deres syn på verden, så de eksperimenterer sig frem, og erfarer gennem processer. Processen er ofte vigtigere end produktet af en aktivitet.

Pædagogisk lægger vi vægt på, at børnene får impulser og informationer igennem sanselige, levende og eksperimenterende aktiviteter, så nysgerrigheden vækkes og øjnene udfordres.

I stedet for at gentage skal vi opdage. I stedet for at give svar skal vi stille spørgsmål. Det er det nye og uventede, der sætter ting i gang og giver os viden og mulighed for også at finde det, vi ikke kigger efter.

Voksne der har noget på hjertet og bringer børn til steder eller oplevelser, der giver værdifulde erfaringer, definerer kvaliteten i pædagogisk kontekst.

Voksne der udviser engagement i deres handlinger bidrager til barnets lyst til læring og styrker opmærksomheden på deres egen læring.

Børn har ret til en ven

Børnefællesskaberne er vigtige for barnets tilhørsforhold.

At være sammen med nogen om noget har væsentlig betydning for vores trivsel – store som små.

-Fra man slipper mor eller fars hånd, til at gå ind i en leg ved aflevering, til man starter i skolen.

Børnefællesskabet er ofte det narrativ som følger barnet fra dets start i vuggestuen til det går ud af skolen. Den gode ven gennem mange år. Det enkelte barns historie hænger sammen med den fælles historie i det

sociale fællesskab, som alle børn har ret til at indgå i med forskellige former for deltagelse.

Børnefællesskaber skal danne en tryk ramme for børnenes trivsel og udvikling

Børn bidrager til hinanden gennem deres indbyrdes relationer.

Det er i børnefællesskaberne, at det enkelte barn prøver sig selv, dets muligheder for deltagelse og dets følelse af tilhørsforhold af.

Børn spejler sig i hinanden, og det har en betydning for barnets identitetsdannelse, både ved at se, at man har noget til fælles med andre og, at man er forskellig fra dem.

Børnefællesskaberne er bærende for institutionens kultur. Store børn er rollemodeller for de mindre og de er en vigtig inspirationskilde for de mindre børn.

I pædagogisk praksis tilrettelægger vi miljøer, hvor børnene har mulighed for at indgå i flere forskellige fællesskaber, og vi arbejder med, at der er balance mellem at udvikle sig som individ og turde bidrage til fællesskabet og den sociale bevidsthed hos barnet.

Børn har ret til en ven.

En ven kan være en man leger med, en man får hjælp af eller en, der kan bruge ens hjælp. Alt bidrager til en fælles relation og et fælles tredje. Barnet skal opleve at have betydning med sit tilstedeværelse.

Pædagogerne skal stille skarpt på interessefællesskaber, fordi det har en inkluderende funktion at få øje på, at man har noget tilfælles, som ikke nødvendigvis er baseret på et venskab.

Det skærper børnenes interesse for andre børns kompetencer.

Barnets egen oplevelse af fællesskabet er vigtig. Derfor er det pædagogens rolle, at interessere sig for det enkelte barns oplevelse af dets trivsel, og at støtte og guide børn ind og ud af fællesskaber så barnet erfarer gode måde at deltage i fællesskabet på.

Barnet kan ofte have let ved at opleve et "jeg", men visionen er, at børnene oplever værdien af "vi".

"Gennem deltagelse i fællesskaber vil børn appropriere, gøre til deres, den kompetence fællesskabet besidder."

"...det er en central påstand, at det er kulturen, der former bevidstheden og forsyner os med det sæt af redskaber, som vi anvender til at konstruere ikke blot vore verdener, men også vores opfattelse af Selvet og af vores evner og færdigheder."

Jerome Bruner

Rummet er den tredje pædagog

Læring sker over hele dage. Læring sker overalt, både når vi gør noget og når ikke gør noget. Børn elsker "rigtige" opgaver som f.eks. at vaske tøj, dække bord, fodre dyr eller lave reparationer på legepladsen, og det er i udførelsen af disse opgaver, at deres kompetencer sættes i spil og skaber værdi.

Derfor er det en naturlig del af vores dagligdag, at børnene er deltagende i dagligdagens rutiner.

Vi kalder det rutinepædagogik*. Barnet skal opleve at være til nytte.

Rutinepædagogikken understøtter læring over hele dagen.

Den bidrager til hverdagens strukturer, og hverdagen tilbyder mange læringsituationer, som understøtter selvhjulpenhed, forskellige færdigheder og samspil med andre børn og voksne.

Børn gør sig tanker om verden, og arbejder med at forstå den. Børns hypoteser om verden, giver os et indblik i deres forståelser. Derfor skal vi være nysgerrige og inddrage deres perspektiver for at danne et læringsmiljø, der bygger på deres forståelser.

Aktivitetspædagogikken skal være baseret på disse hypoteser.

Aktiviteter skal tage sit udgangspunkt i det børnene er optaget af, og give dem nye erfaringer som skubber dem til nye erkendelser.

I pædagogisk praksis betyder det, at læringsmiljøet skal være dynamisk. Det er den voksnes rolle at skabe rum til, at børnene kan dele og udfordre deres viden og understøtte deres erkendelsesprocesser.

De voksne udfordrer børnene ved at bringe nye indtryk og oplevelser ind i deres liv. Dette gøres for at børnene undrer sig og bliver nysgerrige, hvilket er afsæt for deres egne udforskende handlinger, og dermed lærende og udviklende aktiviteter.

"Rummet er den tredje pædagog" – det er et udtryk for, at de fysiske rammer har en betydning for læringsmiljøet. Det æstetiske udtryk og de fysiske muligheder rummene giver for leg og udfoldelse. Vi arbejder løbende med evaluering af vores faciliteter, og laver justeringer, der understøtter den aktuelle børnegruppe.

Det betyder, at vi i hverdagen må gøre aktive valg i forhold til indretning og "tilbud" til børnene i de fysiske rammer.

Vi reflekterer over, hvordan det æstetiske miljø influerer på barnets evne til at sortere og strukturerer æstetiske indtryk.

Rummet skal fremstå indbydende og umiddelbart tilgængeligt i relation til den læringsaktivitet, der skal foregå.

Vores æstetiske miljø udtrykker, at vi tager børnenes udtryk alvorligt. Det viser vi ved, at betone og kaste lys på barnets eget og unikke udtryk.

Vi arbejder på, at børnenes arbejde præsenteres med respekt.

Det psykiske læringsmiljø er funderet i vores barn- og lærings syn, samt børnefællesskaber.

Barnet bor i familien

Familie er barnets vigtigste kontekst. Den definerer på godt og ondt de vilkår barnet udvikler sig i. Forældrene er den vigtigste ressource til børns udvikling, læring og trivsel.

Når forældrene giver os det privilegium, at blive inddraget i deres barns liv, bliver deres viden om barnet uundværlige for vores syn på barnet.

Samarbejdet åbner vores muligheder for at bistå forældrene omkring deres barns udvikling, læring og trivsel.

Den daglige dialog mellem personale og forældre er af stor betydning for den sammenhæng barnet oplever mellem sine vigtigste livsrum; hjemmet og dagtilbuddet.

Den daglige dialog mellem forældre og personale er vigtige for flere ting:

Vores samarbejde med forældrene påvirker barnets oplevelse af tryghed i dagtilbuddet og barnets muligheder for trivsel.

Det er af stor betydning for barnet, at der overleveres viden om barnets trivsel dagligt. Både når det er glæde over en ny hundehvalp, eller frustration over dårlig nattesøvn.

Det er afgørende for barnets relation til de voksne, at se en positiv energi mellem personalet og forældrene. Personalet "låner" autoritet over for barnet af forældrene, når de oplever at forældrene "blå-stempler" personalet.

I pædagogisk praksis betyder det, at personalet bærer ansvaret for at skabe rammerne for det gode samarbejde. Det skal bygge på åbenhed, dialog og gensidig respekt, med barnet i centrum.

Vi skal være åbne for dialog, sparring og være opsøgende, hvis dialogen svækkes.

Vores daglige kommunikation med forældrene skal være overdragende og understøttende for barnets læring, såvel som trivsel.

Forældrene bidrager til dagtilbuddets læringsmiljø ved at overlevere viden om barnet til dagtilbuddet, - ved at være aktive i dialogen med barnet om den dokumentation dagtilbuddet stiller til rådighed, og ved at stille nysgerrige spørgsmål til dagtilbuddet.

Forældre og familier er forskellige og har forskellige behov. Flexibilitet er derfor vigtigt i samarbejdet. Vores praksis understøtter at førstegangsførelse, kan have større behov for dialog end 2. og 3. gangs forældre.

Den daglige kommunikation og overlevering af læring foregår gennem AULA, samt en række systematiske samarbejdssnitflader; Forældresamtaler og Hjernen og hjertet. Dialoger om sprogudvikling og sundhed.

I samarbejdet med forældrene har vi mulighed for at inddrage tværfaglige aktører som kan bidrage.

Forældrebestyrelsen skaber et forum, hvor bl.a. dagtilbuddets pædagogiske principper kan drøftes. Den har mulighed for at påvirke udviklingen af det enkelte dagtilbud. Forældrebestyrelsen udgør også en del af den dialog, der er mellem forvaltning og det politiske niveau. Gennem høringsvar og dialogmøder har man mulighed for at påvirke dagtilbuddenes kvalitet og udvikling i et større perspektiv.

I kan, Vi kan, Sammen kan vi!

Børn som i kortere eller længere perioder i deres liv ender i en udsat position har særlige rettigheder. Et barn i en udsat position har brug for hjælp og opmærksomhed for at kunne ændre sin position. Der findes ikke en definition på udsathed og det kan være vanskeligt at identificere. Derfor er det vigtigt, at vi benytter flere forskellige opsporingsmetoder til at opdage, at et barn er i en udsat position, eller er på vej mod en udsat position.

Når vi erfarer, at et barn er i en udsat position, får de særlige rettigheder. Det kan påvirke vores planlægning af aktiviteter, at der skal skabes vilkår, hvor alle børn har mulighed for deltagelse. Vores fleksibilitet skal være tilpasset, at børn i udsatte positioner får en god og lærerig dagligdag trods deres udfordringer. Børn i udsatte positioner har ikke et individuelt problem, men en fællesskabsudfordring. En udsat position kan bevirke, at børn i kortere eller længere perioder har brug for en voksens støtte i dagligdagen, eller at andre børn får en øget forståelse eller kan være hjælpere. Tid er en vigtig faktor for et barn i en udsat position. En hurtig og målrettet indsats med en fælles aftale mellem dagtilbud og forældre er vigtig. Både dagtilbuddets vejledning til forældre og tværfaglig hjælp og støtte er vigtige redskaber.

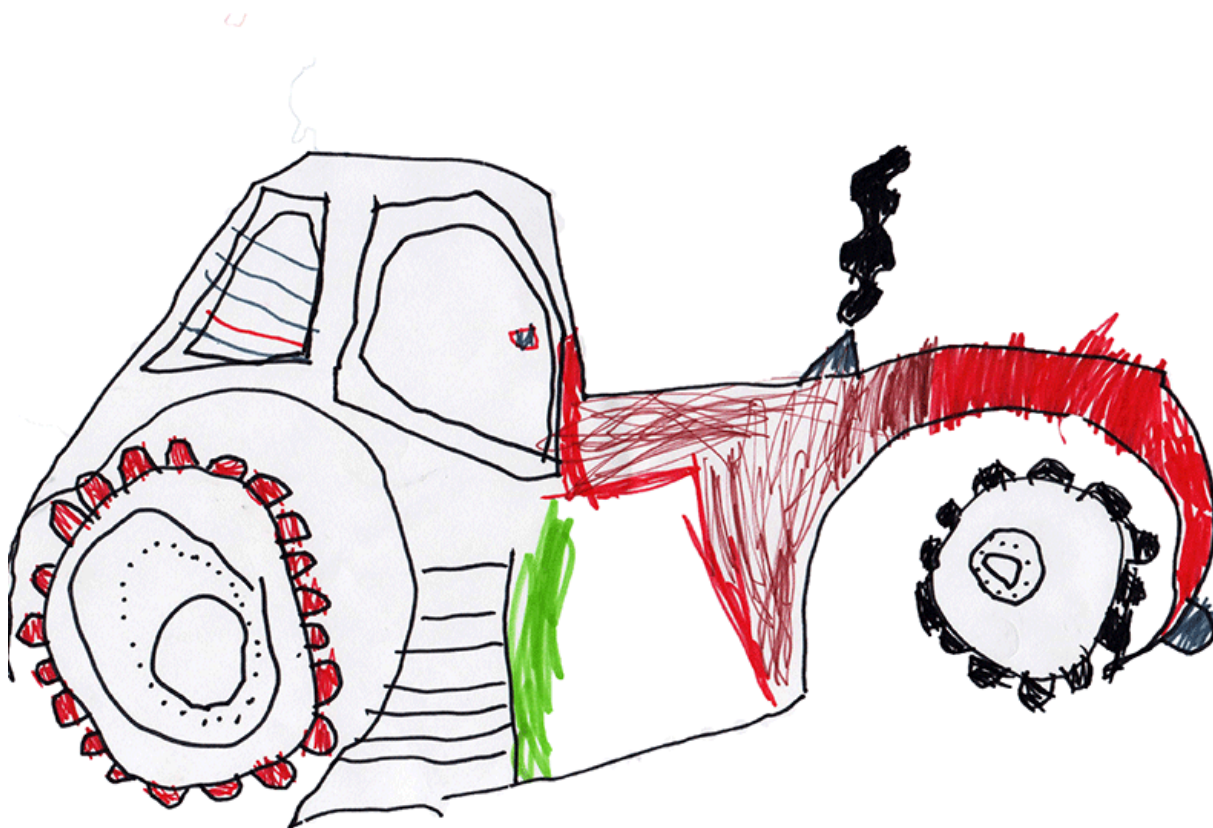
I pædagogisk praksis betyder det, at vi arbejder med børnenes egen oplevede trivsel.

Det sker primært gennem dialog med børnene.

Vi observerer, og vi har systematikker som hjælpe os i forhold til tidlig opspring. Vi bruger ICDP, børnemiljø vurderinger, Hjernen og hjertet og TOPI, men vigtigst er dialogen og inddragelse af forældrene.

Vi benytter tværfaglighed gennem UTM møder og støtte fra Pædagogisk-psykologisk rådgivning.

I kan, Vi kan, Sammen kan vi! - er et udtryk for at en fælles tilrettelagt indsats giver de sikreste skridt mod større trivsel.

Sammen kan vi mest

Barnet er i en konstant udviklingsproces og det kan derfor være vanskeligt at afgøre, hvornår en egentlig brobygning til skolestart begynder.

Barnet har erfaringer med skift gennem hele livet, og derfor er alle skift brikker i den brobygning, der sker konkret til skolestart.

Børnefællesskaberne er det bærende element i alle børnenes overgange.

At følges med en god ven har en stor betydning. Mange børn oplever at kunne følges med en gruppe af børn over flere skift.

Måden man starter i dagtilbuddet, hvad enten det er tidligt i vuggestuen eller senere fra dagplejen til børnehaven har betydning for barnets erfaringer med overgange.

I pædagogisk praksis betyder det, at *alle* sammenhænge generelt har en betydning for overgangen til skolen.

Måden vi tager i mod barnet og den måde, hvorpå vi igen siger farvel, giver erfaringer som barnet skal bygge på til nye skift i livet.

Måden vi italesætter, at skulle møde nye voksne i dagtilbuddet og flere andre situationer, danner erfaringer med skift.

Konkret til skolestart:

Det sidste år inden skolestart indledes med en forældredrøftelse, vedr. barnets udsigt til skoleparathed.

Såfremt der er enighed om skolestart, indgår barnet i vores spireforløb.

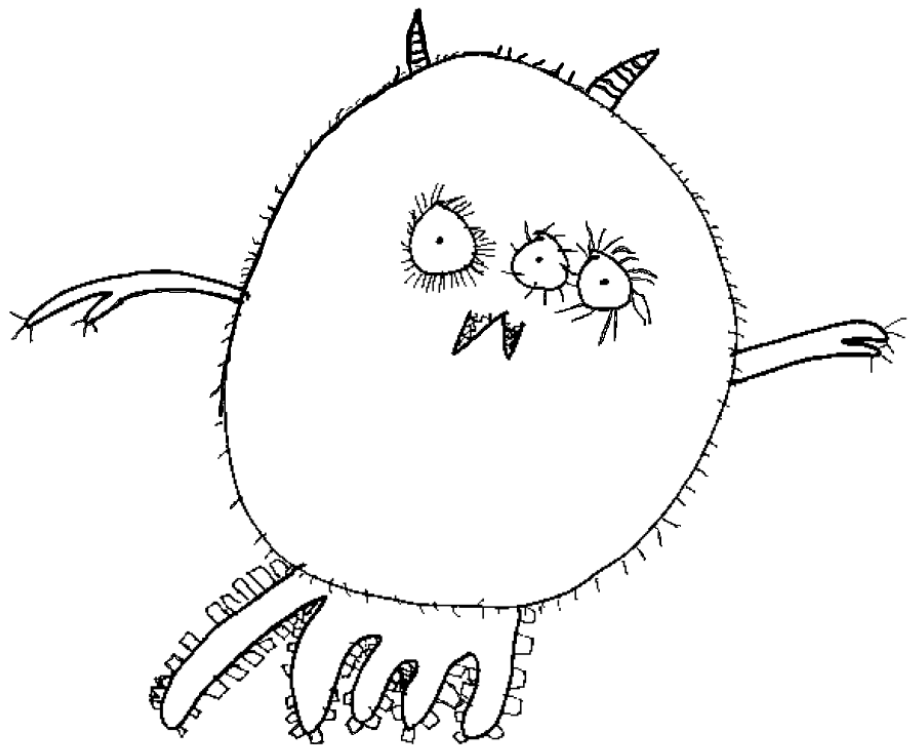
Forløbet skal bidrage til, at børnene får en realistisk fornemmelse af deres verden efter skolestart.

I spireforløbet samles årgangens børn på tværs af vores huse ca. 1 gang ugentligt. Forløbet bygger dels på læring i forhold til opbygning af kompetencer til mestring af skolemiljøet, og dels et konkret kendskab til skoles lokaler, personale og dagligdag.

Der arbejdes med relations dannelse børnene imellem, og ved klasse eller gruppedeling tages hensyn til relationskæder frem for enkelt individer.

Hvert år planlægges der i samarbejde med den lokale skole, et skræddersyet forløb til netop denne børnegruppes behov....inde for det muliges kunst.

ANDRE

Det er byens børn - ikke institutionens børn

Dagtilbuddet har en betydning for et lokalområde, og lokalområdet har en betydning for dagtilbuddet.

Vi betragter lokalområdet og lokalbefolkningen som er vigtig del af dagtilbuddets læringsmiljø.

De fleste børn i et dagtilbud bor i lokalområdet. Det er væsentligt, at dagtilbuddet åbner lokalområdet op for børnene, så de ser, hvad der er muligt omkring dem. Dagtilbuddet kan benytte parker og rekreative arealer, men det er lige så vigtigt, at dagtilbuddet tager kontakt til kulturinstitutioner, lokale virksomheder eller borgere som kan bidrage til læringsmiljøet.

Det er væsentligt, at børn er synlige i byens rum, da de spiller en rolle i den kultur, som skabes i lokalområdet. Derfor må deres spor gerne kunne ses.

I pædagogisk praksis betyder det, at vi bringer børnene hen til steder, der er værd at få erfaringer fra. Vi fortæller børnene om de steder de ser, eller skaber kontakt til nogen i lokalområdet, der kan bidrage.

Vi arbejder aktivt med at skabe kontakter i lokalområdet og på, at børnekulturen bliver synlig i byens rum.

Børn gør voksne kloge

Vi ser dokumentationen som en afgørende del af barnets læring og en vigtig inspirationskilde til hele det pædagogiske arbejde.

Det er gennem dokumentationen, at vi lærer børnene at kende, ser deres spor og bliver klogere på egen praksis.

Når børnene inddrages i dokumenteringen bliver det synligt, hvad de ligger vægt på, og hvad de har erfaret. Ved at inddrage børnene får de definitionsmagten over, hvad de har erfaret.

Dokumentationen bruges også som afsæt for diskussion og evaluering i hele processen mellem pædagogerne, som formidling til forældrene og som grundlag for, at pædagoger og børn – børn og børn kan diskutere det igangværende eller afsluttede projekt:
Hvad har vi lært – hvilken vej vil vi nu gå?

Det er gennem dokumentationen, at vi ser, om vi er på rette vej til at opnå, eller om vi har opnået vores mål og succeskriterier. Her hjælpes de voksne i forhold til at imødekomme børnenes ideer, strategier og nysgerrighed.

Dokumentationen synliggør det enkelte barns "fingeraftryk" på en fælles proces, og viser, hvad barnet har bidraget med til fællesskabet.
Bevidstgørelse af barnets egen læring gennem den løbende dokumentation er en vigtig del af dokumentationen.

I pædagogisk praksis betyder det, at vi giver dokumentationen tilbage til barnet.

Dokumentation gives tilbage til børnene ved, at skabe rum for fælles og egen refleksion ved eksempelvis at stille spørgsmål og iagttagelse. Børn skal være medskabere af dokumentation gennem produkter. Vi ser og lytter til deres respons, og reflekterer over, om det var det vi forventede, eller vækker vores nysgerrighed på noget nyt.

Derfor dokumenterer vi! Ikke for andre, men for os selv! - og alle må gerne kigge med.
Dokumentationen er således ikke et kontrolredskab i fht. et på forhånd opsat mål eller et middel til afrapportering.

Det vigtigt for os, at vi løbende opkvalificerer, hvordan vi arbejder med dokumentation.

Vi anvender forskellige systematiske redskaber til dokumentation som eksempelvis "Tegn på læring", SMTTE-modeller og foto/video dokumentation. De tre spørgsmål og AULA.

Grundlæggende er dokumentation altid svaret på et spørgsmål. Det er vigtigt for os, at det grundlæggende spørgsmål når vi kommunikerer og dokumenterer er: *Hvad har vi lært ?*- i modsætning til: *Hvad vi har lavet?*

Vi arbejder løbende med at finde nye veje til at dokumentere på en "smart" og direkte måde.
Via AULA, digitale medier og inddragelse af lokalområdet.

Mariagerfjord Kommune har udarbejdet et vidensgrundlag som kan ses på kommunens hjemmeside:

<https://www.mariagerfjord.dk/pdf/vidensgrundlag-dagtilbud-mariagerfjord-kommune.pdf>

Seneste tilsynsrapport:

<https://www.mariagerfjord.dk/Smaaborn/Bornepasning/Pasningstilbud>

Seneste kvalitetsrapport:

<https://www.mariagerfjord.dk/Borger/Born-unge-og-familier/Kvalitetsrapporter>

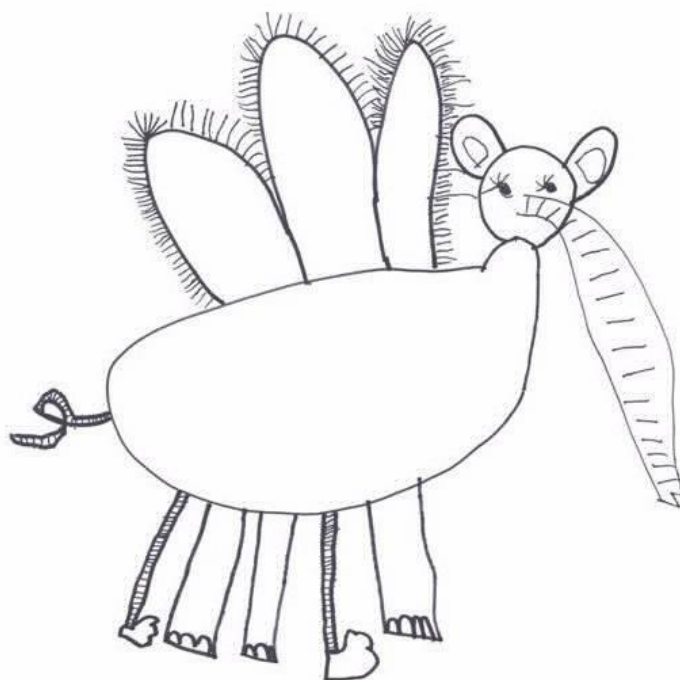
Lovgivning dagtilbud:

<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1326>

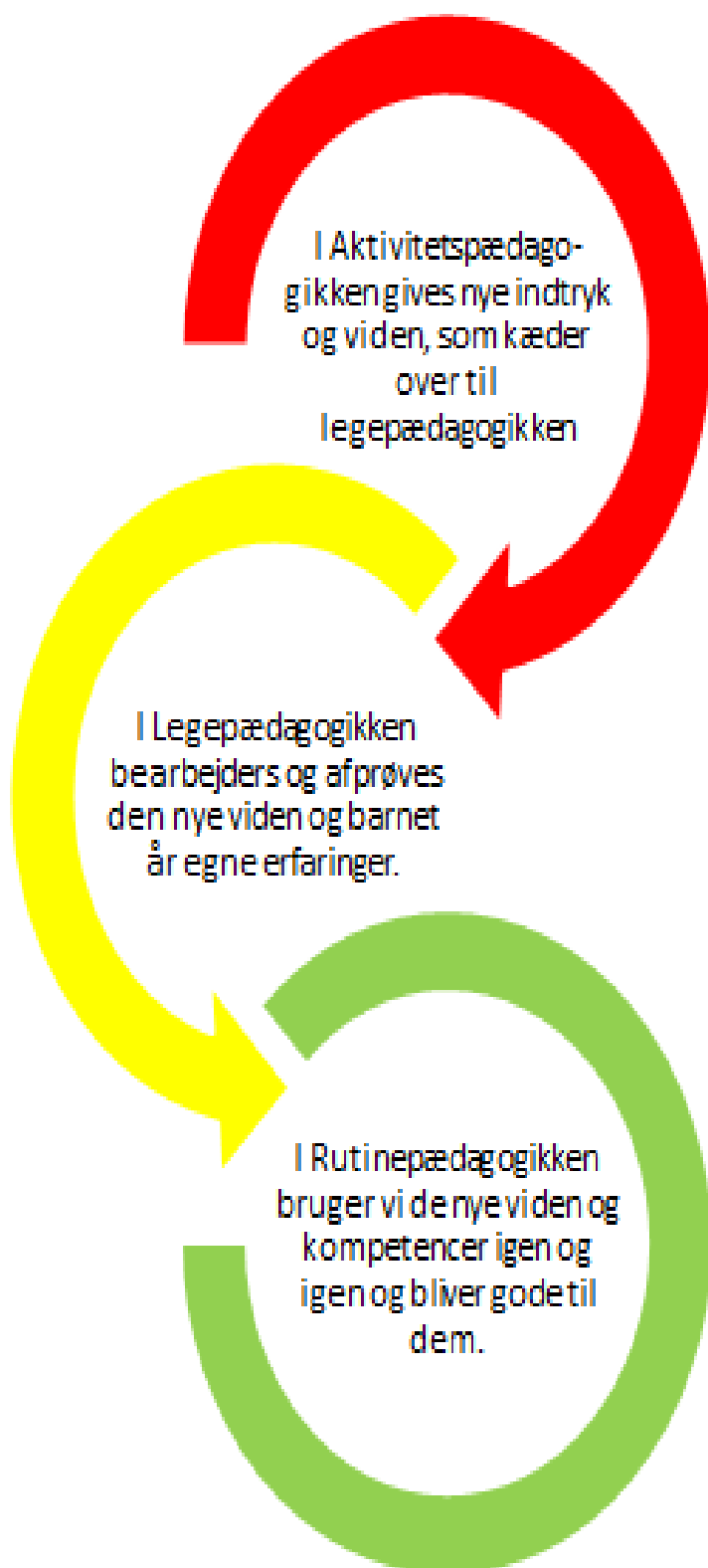

Hvad er ICDP?

<https://www.blivklog.dk/relationkompetence-og-icdp/>

TILDE

Aktivitetspædagogik

Aktivitetspædagogikken er et redskab til at åbne verden for børnene og vise dem muligheder. Gennem aktiviteter kan pædagogen tilføre nye elementer til barnets erfaringer og skubbe til ny læring. Det er væsentligt at aktiviteter tager deres udspring i den aktuelle børnegruppes interesser og behov.

<https://www.youtube.com/watch?v=g65ZO7zbVKI>

Legepædagogik

Legepædagogikken er den vigtigste kilde til automatisering af læring for børn. Gennem legen får barnet mulighed for at erfare verden i samspil med andre og eksperimenterer på egen hånd. Legen er omdrejningspunkt for venskaber og relationsdannelse.

<http://videoportal.ucc.dk/video/18962876/born-og-leg>

Rutinepædagogik

Rutinepædagogikken er en basiskilde til mestringen af ens eget liv. Børn oplever rutiner som umiddelbart meningsfulde og giver mulighed for at øve sig, udvikle sig, lære og føle sig til nytte.

<https://www.youtube.com/watch?v=vweASReRNT0>

<https://videoportal.ucc.dk/channel/12462562/rutinepaedagogik>

Alsidig personlig udvikling

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan gør vi det?

Alsidig personlig udvikling handler i høj grad om ”at blive sig selv”, at forstå sig selv som et betydningsfuldt, unikt individ i den givne kontekst. Et individ med mulighed og ressourcer til at bidrage til fællesskabet. Vores mål er at bidrage til, at børn har en positiv selvfølelse, gå på mod, nysgerrighed, robusthed, livsglæde, glæde ved fællesskabet og at skabe plads til mangfoldighed. Vi tilbyder et læringsmiljø som dels giver mulighed for, at barnet kan indgå i relationer og blive klogere på sig selv, og et læringsmiljø, som bidrager til deres kognitive udvikling gennem stimulering og udfordringer.

0-2 år:

For at understøtte den alsidige personlige udvikling arbejder vi med fokus på tryghed, tilknytning, relationer, nærvær, affektregulering, affektiv afstemning, Nuzo, stilladsering, ICPD og mentalisering. Vi er opmærksomme på, at barnets tryghed ikke kun er vigtig her og nu, men også sætter sig spor i barnets ”følelsesmæssige hukommelse”. Vi vægter barnets tilknytning til først primærpædagog, derefter stuens personale højt. Vi afsætter tid og ressourcer til en for barnets passende tilknytningsperiode. Vi arbejder med afsæt i ”Circle of Security”

Det 0-2 årige barn har brug for, at de voksne både affektregulerer, afstemmer og benævner, hvad der sker inde i barnet, hvad ”det betyder, at det føles sådan her”. Barnet skal opleve at blive set og hørt og få positiv guidning i samspillet med de andre børn.

Vi er opmærksomme på barnets tegn. Vi går bagom deres adfærd, tager deres perspektiv og justerer os. Dette kan vi kun ved selv at være nærværende i relationen.

3-6 år:

Børn skal opleve nærvær, omsorg, tryghed og positive forventninger fra de voksne, og vi interesserer os for børnenes ideer og initiativer, og understøtter dem i at kunne være eksperimenterende i forhold til dem selv og deres omverden i dagligdagen.

Vi stiller spørgsmål og giver dem plads til at eksperimentere og afprøve deres hypoteser om ”verdens sammenhæng”. Vi styrker børns selvstændighedsfølelse og relationer ved at inddrage dem i de daglige gøremål, som f.eks. påklædning, oprydning, borddækning, madlavning, indkøb, fejning, trækløvning, dyrepasning osv. Børnene inddrages, så de kan føle sig værdifulde og som værende betydningsfulde for fællesskabet. Samtidigt opbygger de kompetencer og modtager kognitive udfordringer. Sammen undersøger og fordyber vi os.

Vi vægter den gode tone og atmosfære, og ser personalet som rollemodeller, der vækker og pirrer børnenes nysgerrighed og gåpåmod.

For at skabe sammenhæng, mellem det børnene oplever i hjemmet og i børnehaven. Vi lægger billeder på AULA, så børnene kan dele oplevelser fra ture, aktiviteter og dagligdag med familien derhjemme.

Andet

*”følelsesmæssige hukommelse”, Richard Bowlby, 2007. ”Vuggestueliv”, Gitz-Johansen, 2019

Social udvikling

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan gør vi det?

Vi skaber en tryk opstart, hvor barnet knytter sig til den/de voksne. Når barnet er trygt, kan det udforske verden og indgå i sociale fællesskaber med andre voksne og børn.

Personalet arbejder med mentalisering i praksis, så barnet kan indgå i trygge tilknytningsrelationer, hvor barnet lærer at regulere sine følelser, og mærke sig selv. Dette understøttes af ICDP.

Barnet lærer sig selv at kende, når det spejler den måde andre ser og forstår det på.

Igennem de sociale fællesskaber udvikler vuggestuebarnet f.eks. empati. Vuggestuebarnet skal kunne mærke sine egne følelser, andres følelser og omverdenen for bedre at kunne indgå i samspil med de andre vuggestuebørn.

I vores dagligdag arbejder vi med rutinepædagogik. Vi gør det samme hver dag, skaber en ramme, som er tryk og forudsigelig. Her skaber vi mulighed for, at barnet kan løse opgaver sammen med andre.

Vi arbejder med legebædagogik. Dette skaber rum til børnenes imiterede leg, hvor de voksne skaber rum/fysiske læringsmiljøer til den givne legeudvikling indenfor den givne målgruppe.

De voksne stilladserer og udvider børnenes lege. Børnenes udvikling går fra aleneleg frem gennem børnehavetiden, hvor legende bliver mere komplekse.

Vi hjælper børnene med at forstå de andre børns følelser og reaktioner, både ved at benævne det vi observerer, og ved at give anvisninger, så børnene senere selv vil kunne mestre samarbejde og konflikter på en hensigtsmæssig måde.

I vuggestuen er der fokus på spejling og relationer. Den voksne er nærværende, tilgængelig og i øjenhøjde med børnene.

Personalet støtter og hjælper børnene så de kan deltage i fællesskabet.

I vuggestuen guides børnene til at være opmærksom på de andre børn og, hvad der sker omkring dem. Vi arbejder meget med, at børnene skal hjælpe hinanden f.eks. ved at finde bilerne, sutteflasken til dukken m.m. og vi opfordrer dem til at trøste de andre børn, hvis de er kede af det.

I børnehaven er det personalet, der definerer spillereglerne for, hvordan man skal agere i sociale sammenhænge. Vi står som rollemodeller for børnene, og kan ved at arbejde anerkendende, være rummelige, nysgerrige og forstående og ved at indtage et børneperspektiv møde barnet der, hvor det er, og dermed give barnet en positiv rollemodel at spejle og imiterer.

Børn har forskellige deltagelsesmuligheder, og ved at guide barnet, og stilladser barnets udvikling sørger vi for, at alle børn bliver en del af et inkluderende børnefællesskab.

Vi arbejder aktivt på at sikre, at alle børn har nære legerelationer.

Hvis et barn har udfordringer i fællesskabet, arbejder vi med at give de andre børn en ny forståelse for barnet og, hvad barnet kan bidrage med, så deres forskelligheder ikke ses som en hindring, men en mulighed.

Ved at sikre, at børnene oplever, at de har en stemme i fællesskabet, har nære legerelationer og rollemodeller at spejle sig i, skaber vi et rum, der giver grobund for demokratisk dannelse, skaber øget trivsel og udvikler barnets empati og sociale færdigheder.

Andet

Vi benytter ICDP, og er inspireret af Lars Dencik's Sommerfugle model vedr. socialisering

Kommunikation og sprog

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan gør vi det?

Arbejdet med sprog og kommunikation foregår over hele dagen. De daglige samtaler og hverdagsrutiner er et centralt udgangspunkt for at, understøtte børnenes sproglige udvikling. Igennem vores rutiner skaber vi genkendelighed for børnene og vi får derved mulighed for at sætte ord på handlinger, tanker, intentioner, ønsker, genstande, leg, følelser mm. - igen og igen.

Vi kommunikerer både med kropssprog, mimik og verbale ord, som vi justerer i forhold til barnets udvikling. For de mindste børn er vi observerende i forhold til deres signaler, som vi fortolker og udvider igennem en afstemt sproglig kommunikation.

Vi giver børnene mulighed for og tid til at benævne og sætte ord på det de oplever, tænker og føler. Mulighed for at, ytre deres mening og opleve en respons herpå – både i det nære samspil med en voksen og i større grupper. Vi giver tid, opmærksomhed og nærvær i samspillet for at åbne op for dialogen med fokus på processen frem for et givet mål.

Hos os har børnene mulighed for selv at udforske verden og være en del af et sprogligt fællesskab.

Vores legetøj, bøger, materialer, redskaber mm. er tilgængelige for børnene, for at give dem mulighed for at erfare sproget i praksis. Her er legen et centralt omdrejningspunkt, da det er her barnet øver sig - også sprogligt.

Vi arbejder ligeledes med sproglige aktiviteter i form af sang og musik, rim og remser, klapning af navne, dialogisk læsning mm., hvor lydlig opmærksomhed, fokus på ordlyde og udtale kommer i fokus. Her relaterer vi til det kendte med udgangspunkt i barnets nuværende udviklingstrin.

I arbejdet med det enkelte barns sproglige udvikling benytter vi sprogvurderinger (Hjernen og Hjertet) til at øge opmærksomheden på eventuelle udfordringer, således, at vi i samarbejde med forældrene kan arbejde mere fokuseret herpå.

Vi har en særlig opmærksomhed i forhold til tosprogede børn, som modtager en særligt tilrettelagt indsats, som er organiseret i hele kommunen.

Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan gør vi det?

Krop, sanser og bevægelse

Arbejdet med krop, sanser og bevægelse foregår hver dag og er en integreret del af vores rutiner, aktiviteter og børnenes leg.

I dagligdagens rutiner ligger der mange sanselige erfaringer og motoriske udfordringer, som vi igennem vores tilgang understøtter ved at lade børnene prøve selv. Fx når børnene selv kravler op på puslebordet, selv vasker deres hænder, selv får lov til at spise deres mad, selv bærer deres tallerken eller madpakke, selv tager tøj på, selv hugger brænde eller når de hjælper til med opvasken og vasketøjet.

I Legen understøtter vi børnene i at udforske og eksperimentere ved brug af kroppen. Vores legepladser er indrettet med et varieret underlag - græs, fliser og sand. Børnene sanser herved forskellige underlag og i sommerperioden oplever de med deres bare tær hvordan et underlag kan opleves hårdt eller blødt, varmt eller koldt. Børnene har også mulighed for at benytte vores køretøjer og gynger, hvor det enkelte barns koordination og vestibulærsans udvikles.

Vi understøtter bevægelsesglæden, når børn og voksne i fælleskab drager til minhallen for at kravle, hoppe, rulle, løbe og holde balancen.

Vi benytter naturen og det kuperede terræn omkring vores huse til at give børnene en fornemmelse af, hvor meget eller lidt kroppens muskler og led skal bruges når fx et "bjerg" skal bestiges.

Andet

Vi er inspireret af f.eks. Connie Nissens arbejde med sansemotorik.

I vuggestuen har vi uddannet medarbejder med særligt fokus på den sansemotoriske udvikling hos 0-3 årige

Natur, udeliv og science

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan gør vi det?

Børne har ret til krat.

Arbejdet med natur, udeliv og science er en vigtig del af vores dagtilbud og tager sit udgangspunkt i en undersøgende tilgang hvor processen er i højsæde.

Vi understøtter aktivt børnene med at observerer, udforske og undersøge den natur, der er i vores uderum og omverden udenfor husenes hegne. Ved eksempelvis at finde insekter og studere dem på nært hold ved brug af lup. Her tæller vi ben, ser om insekterne har vinger eller måske et skjold og taler med børnene om dyrenes findesteder. Vi laver insekthoteller, hvor børnene er med til at finde det materiale som insekterne helst vil bo i. Ved fjorden og i skoven, hvor vi finder muslinger, døde dyr eller ekskrementer og undrer os over ”hvilket dyr, der mon har lagt den lort”.

Hos os er tilgængelighed et vigtigt princip. Vi arbejder med at understøtte børnenes naturlige nysgerrighed og lader dem eksperimentere og gøre sig erfaringer i naturen. Som når vi i fællesskab følger årets gang med fokus på ”fra jord til bord”. Hvor vi undres over hvordan det spirer og gror og finder nytte i naturens ressourcer ved fx at moste æbler, lave saft af hyldeblomster, lave bål mad med egne afgrøder, laver syltetøj af de bær, der er på legepladsen eller måske spiser dem helt friske.

I Rabalderstræde har vi et dyrehold som hver dag skal fodres og passes. Hønsene skal have børnenes madrester fra hønsespanden, æggene skal tælles og samles ind, så der måske kan blive lavet pandekager. En gang om året udruges der kyllinger og når de engang bliver gamle slagtes de, for at blive brugt i madlavningen. Børnene får derved en indsigt i de store spørgsmål om liv og død samt en forståelse af, at kød kommer fra et dyr, der engang har været levende.

Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan gør vi det?

Dagtilbud Mariager vil gerne kendes på at være et kreativt dagtilbud.

Børnenes udtryk er vigtige, og det skal kunne se i vores miljø, at her er der børn - og at det er deres udtryk og dokumentation der er i centrum.

I arbejdet med at etablere et pædagogisk læringsmiljø for børnene skal vi give dem mangfoldige kulturelle oplevelser.

Vi inddrager både vores omkringliggende natur og byens rum og faciliteter til at give børnene et bredt indblik i den kultur og det lokalområde de bor i.

Vi præsenterer børnene for husets traditioner. Dels de årstidsbestemte, som f.eks. fastelavn, jul og påskefrokost eller de årligt tilbagevendende aktiviteter som spiregruppe, overnatning i børnehaven for

spirer børnene, musical på skolen, fødselsdage enten i børnehaven, vuggestuen eller i hjemmet. Derudover inviterer vi til bedsteforældredage, forældrekafe m.m. traditioner er vigtige, da vi som pædagoger får mulighed for at lære børn om milepæle, tid, rum og sted.

Vi arbejder med samskabelse, ved at benytte os af lokalsamfundet – besøg af borgere som kan bidrage med kompetencer eller fortællinger, Biblioteket, Saltcenteret, Fjorden, Minihallen, indkøbsture, Skoven, Naturlegepladsen, ”Sundheds Mathilde”, ”Natur Karsten”, besøger husene på tværs, deltage arrangementer o.l..

Vi vægter at have et værksted og atelier i hvert hus. Her skaber vi rammen for, at børnene kan udtrykke sig mangfoldigt med forskellige materialer, redskaber og medier.

Der findes maling, farver, papir, sakse, perler og genbrugsmaterialer, ler og træ, som alle giver børnene mulighed for at udfolde sig kreativt.

Det giver plads til sansning, nysgerrighed, fantasi, kreativitet og fortolkning – børnene får et ejerskab og oplevelsen af, at udvikle deres sociale og personlige læring og udvikling. Når vi f.eks. med børnene bruger børneskrift, er det med til at opøve deres kompetencer, eller med de mindste børn former med ler og stimulerer sanserne og udvider deres syn og former .

For os er tilgængelighed for barnet til valg af materialer og metode et vigtigt princip og en del af den metode, hvor igennem vi understøtter børnenes muligheder for at udforske kultur og æstetik i fællesskab.

Musik og teater en vigtig del af børnenes mulighed for at udtrykke sig selv. Børnene synger og spiller skuespiller. De benytter de musikinstrumenter, der er til rådighed. De bidrager og udvikler på musikken i fællesskab og udnytter de materialer, der er tilgængelige for at skabe deres egne instrumenter, mikrofoner mm.

Vi giver børnene mulighed for, at udfolde sig kreativt og sanseligt med blandt andet musik, hvor hvert barn får mulighed for at udtrykke sig kropsligt, fx hører vi ”klasker fluer” med en fluesmækker i hånden, efter mange gentagelser, kan børnene benytte deres nonverbale sprog, for at vise pædagogen at de gerne vil høre en bestemt sang, og de yngre børn spejler sig i de større børn.

Vi arbejder med rummets æstetiske udtryk. Det betyder, at vi udsmykker rummene med børnenes udtryk. Der igennem styrker vi, at børnenes udtryk har værdi, og det bliver ofte til genstand for dialog mellem barn, forældre og personale. Den æstetiske virksomhed er på den måde en del af vores dokumentationsstrategi.

Hos os har alt sin ret – sort som småt. Selv små ting kan i fællesskabets iderigdom blive til noget stort. Alle børn sætter spor, de er kulturbærere og medskabere af det kulturelle og kreative miljø.